

RESUMÉ:

Grundlovsmøde i 1946 afholdtes på Mogenstrup kro, hvorefter man igen flyttede til Brøderup højsk.

5.6. 1946 Forstander **Hans Lund**, Rødding højskole, talte om folkestyrets ide og bærende principper. Ved demokrati vælger folket sine ledere; det forudsætter et vist fællesskab i livssyn, der må ikke være for store sociale forskelle, og der skal være fri meningsudveksling med risiko for agitation. En dygtig opposition yder indflydelse på regeringen.

Pastor **Oluf Olsen**, København, talte om, at Danmark nu var kommet i ildlinien med mulig indvandring fra Rusland oa. lande. Han talte også om de forskellige livssyn hos indremissionske og grundtvigianske mennesker og slog til lyd for at fjerne den udanske teologi.

5.6. 1947 Forstander **Johs. Petersen-Dalum**, Dalum landbrugsskole: Grundlovsdag burde være en national festdag, som ikke blev brugt til partipolitiske kævlerier. Det enkelte menneske er med sit virke og personlige ansvar medbestemmende for udviklingen.

Professor **Lars Hansen Larsen**, København, holdt et varmtfølt foredrag om Sydslesvig, hvor folkets frihed er meget begrænset. De er vågnet nationalt og ønsker nu at vende hjem til Danmark, da Tyskland har tabt kulturen. Det haster, da alt af nordisk stamme ellers bliver kvalt dernede.

5.6. 1948 Magister **Jens Rosenkjær**, København, talte om, hvad politik kræver af os mennesker. Samfundet består nu af de 3 grupper bønder, arbejdere og alle os andre, og forhåbentlig får én af disse grupper fremover ikke magt over de andre, hvilket er en af folkestyrets goder. Skellet er større mellem land og by, hvor der må udvises tolerance og forståelse. Efter krigen er mange skuffede over systemets mangler, men der findes ikke noget bedre system end demokratisk folkestyre.

Forstander **Hans Haarder**, Rønshoved højskole: Valdemar Atterdag og dronning Margrethe brugte 35 år på at genrejse landet efter grev Gerts besættelse. De krævede arbejde og høje skatter og var ikke populære – men måske den bedste konge nogensinde. Genopbygningen efter 2. verdenskrig er også vort ansvar, og i modgangstider viser danskerne ofte deres værd.

6.6. 1949 Til fejring af grundlovens 100-års jubilæum arrangerede Indbyderforeningen, kommunerne og de politiske partier 2. pinsedag 4 grundlovsmøder i Sydsjælland, heraf et på Brøderup Ungdomsskole:

Forstander **Frode Aagaard**, Vestbirk højskole, udredte styreformens i Danmark gennem de århundreder, hvor konge og adel havde magten. Op til 1849 fandt konge og folk hinanden, og siden har vi haft frihed under ansvar "Kun i frihedsmuldet rankes et menneske".

Afdelingschef (senere minister) **K. B. Andersen**, Statsradiofonien, København: Grundloven giver mødefrihed, talefrihed, hjemmets ukrænkelighed og meget andet. Staten skal ikke krænke friheden, men en brutal mand skal heller ikke træde en anden ned.

Grundlovens 100-års jubilæum omtales også på anden måde i dette afsnit af artiklen.

5.6. 1950 Pastor **Henning Höirup**, Ejby, talte om Grundtvig, hvis lune blev varmere med årene, og han kunne selv smile af sin besærkergang. Grundtvigs kamp for lutherdommen var så hård og skarp, at han til sidst ikke måtte tale i københavnske kirker. Han sled bibler op i sin søgen efter et fast ståsted. Han opsagde sit embede og brugte 13 år på at samle folkeviser og skrive bøger og sange.

Pastor **Hans Magle**, Tønder, talte om Sydslesvigerne, som har et stort ønske om at komme hjem til Danmark, men flere århundreders forkvalede dansk styre er skyld i, at de ikke tilhører vort land. Personer, som forlover sig med en tysker, slettes af medlemsskabet af den danske ungdomsforening. Der er nu ca. 14.000 skolebørn i 80 danske skoler. Det er stadig ikke for sent at tage spørgsmålet om Sydslesvigs overførsel til Danmark op overfor vinderne af krigen.

5.6.1946

Folkemøderne i Sydsjælland

Grundlovsmøde afholdes i MOGENSTRUP Onsdag den 5 Juni Kl. 14.30 med Foredrag af Forstander Hans Lund, Rødding og Pastor Oluf Olsen, Grundtvigskirken.

Valdemarsmøde afholdes paa Slotsruinen i VORDINGBORG Lørdag den 15. Juni Kl. 14.30 med Foredrag af Professor Skydsgaard, København, og Seminarieforstander M. Bredsdorff, Tønder. Højskolesangbogen benyttes.

Som Indbydere:

H. P. Meinertsen, Everdrup, E. Juhre, Brøderup, O. Madsen, V. Egesborg, P. C. Poulsen, Hyllinge, O. Fr. Olsen, Blangsløv, H. P. Bendtsen, Kalby, Chr. Olsen, Rødstofte, Kr. Bruun, Præsto, Niels Rasmussen, Boget, Sigfred Petersen, Spjellerup, Harald Larsen, Ørslev, Kr. Kristensen, Lundby, E. Petersen, Herlufsholm, Chr. Larsen, Olstrup, P. Mehlsen, Ll. Næstved, Anders Rasmussen, Eskildstrup, N. Ehrenreich, Vordingborg, Ejnar Nielsen, Tvingbro, P. Petersen, Spragelse, Frede Jensen, Stensby, Knud Madsen, Baarse, Kr. Hansen, Rosagre, P. Holmstrup, Kongsted, A. P. Andersen, Kindvig, Fr. Hansen, Næs, Ole Nærup, Præsto, N. P. Nielsen, Smakkebæk, Lund Jensen, Mogenstrup, H. O. Hansen, Blangsløv, Aksel Gundersen, Skovhuse, N. Geert Jørgensen, Snesere, P. Madsen Petersen, Næstelse, S. A. Munk, Næstved, N. Jul, Vordingborg, Chr. Wissing, Vordingborg, N. P. Larsen, Bøgesø og Oluf Petersen, Næstved.

NB.: I Tilfælde af daarligt Vejr holdes Mødet i Mogenstrup i Kroens Sal og Vordingborgmødet paa Borggaarden.

Næstved Tidende 1.6.1946

Næstved Tidende den 6.6.1946

Grundlovsmøde i Mogenstrup som i de gode gamle Dage

To vægtige og interessante Indlæg om Folkestyre og Folkelighed

Saa blev det til et rigtigt Mogenstrup-Grundlovsmøde igen, og at der var Interesse for at genoptage det store traditionelle Folke-møde 5. Juni, derom vidnede den stærke Tilstrømning fra Land og By i Gaar. I Hundredevis af Mennesker bevægede sig i de tidlige Eftermiddagstimer til Mogenstrup, i Biler, paa Cykler og med Apostlenes Heste.

Vejret var jo ikke rigtig til at stole paa, graat og trist med mørke Skyer, som truede med Regn, og da det heller ikke var særlig varmt, samledes man i Mogenstrup Kro, i Salen, som var fyldt til sidste Plads, ja, mange maatte staa op.

Mødet indlededes med, at Forsamlingen sang „Der er et yndigt Land“, og saa bød Provst Meinertsen velkommen til Forsamlingen og til de to gode Mænd, som havde lovet at tale, Højskoleforstander Hans Lund, Rødding, og Pastor Oluf Olsen, Grundtvigskirken, tidl. Næstved, og det blev hver paa sin Vis to fortræffelige Foredrag.

Første Taler var Højskoleforstander Hans Lund, men forinden Forstanderen besteg Talerstolen, sang man Grundtvigs „Langt højere Bjerger“.

Forstander Hans Lund i Mogenstrup:

Heller Nazister over end under Jorden.

Ved Grundlovsmødet i Gaar i Mogenstrup holdt Forstander Hans Lund, Rødding, et meget velunderbygget, klart og instruktivt Foredrag om dansk Folkestyres Ide og Folkestyrets bærende Principper, som de har været, er og bør være, ogsaa i Tiden, der kommer.

I sin Udredning af dette Emne kom Taleren i en Sidebemærkning ind paa en dristig Tanke, som nogle vil kalde den, og som der i alle Tilfælde vil være stærkt delte Meninger om. Det er Forstanderen ikke blind for, men han er samtidig klar over, at i en folkestyret Stat, hvor man sætter det frie Ord paa den Plads, det har Krav paa, skal

man være varsom med at slaa Stigbordene i for de Strømme, der udefra søger at bane sig Vej ind over vore Grænser, saalænge saadanne Strømme holder sig paa Lovens og det frie Ords Grund.

Ud fra denne Betragtning, hævder Forstander Lund, er der sikkert mange, der vil være med til at give de danske Nazister den Ret for at faa Lejlighed til at bekæmpe dem i Dagslyset fremfor at lade dem føre en underjordisk, undergravende Tilværelse.

Det er som nævnt en Tanke, der vil være delte Meninger om. Det er man klar paa ovre i Rødding, og det samme vil man være andetsteds. En dristig Tanke vil man sige, foreløbig til Overvejelse.

Taler 1: Forstander Hans Lund, Rødding højskole

http://www.denstordanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskoleforstander/Hans_Lund

Taler 2: Pastor Oluf Olsen, København

401 betalende voksne deltagere a' 1,00 kr.

Kommunisterne var i Tyskertiden her i Landet i ca. 3 Aar sat bag Laas og Slaa, og bl. a. ude af Stand til at deltage i de politiske og kommunale Valg i Foraaret 1943. Stigbordene var slaaet i for de kommunistiske Smaabække saalænge, at det blev til en strid Strøm, da Stigbordene blev hævede. En strid Strøm med en stor Portion mere eller mindre ægte Medlidenhedsfølelse med det mishandlede Parti, da det endelig naaede frem fra sin underjordiske Løbegrave.

Og hvad førte det til i første Omgang?

18 Folketingsmandater, hvor Resultatet under normale Forhold efter al Sandsynlighed var blevet 8 a 10 Mandater.

Da Grundloven af 1849 blev til, var 10 Mænd, der skabte den, klar over, at vi fik en overlegen Styreform. De vilde sikkert være blevet overrasket, hvis de havde set den Skæbne, Folkestyret fik. Nu har Folkestyret sejret. Demokratiet er sikret. Man taler om Demokrati paa forskellig Maade, om økonomisk og kulturelt Demokrati, og man taler om et østligt og et vestligt Demokrati. Men Demokrati, Ordet, betyder, at et Folk ved frie Valg udpeger sine Ledere. Det er den Styreform, som vi er mange, der mener er den bedste. Men vi er ogsaa klar over, at hvis Forudsætningerne fornægtes, vil Folkestyret kunne fejles bort. Jeg mener ikke, Demokratiet er sikret.

Taleren gjorde i sin Tale Rede for Folkestyrets Forudsætninger.

— Et vist Fællesskab i Livssyn maa være til Stede, og der maa ikke være meget udtalte sociale Forskelle. Men en af de vigtigste Forudsætninger er den frie og sunde Meningsudveksling. Naar den frie Meningsudveksling er udsat for Fare, er der Tale om noget af det, som kan gøre et Folkestyre illusorisk. Mere haandgribelig er den Fare, som udgaar fra den moderne Politiks Teknik. Man opdagede, at man kunde faa sine Meninger ved aandelig Smitte — ved Agitation. Det

gælder i et Folkestyre mere om, hvordan Mennesker faar deres Meninger end om, hvilke Meninger de faar. Hans Lund citerede Propagandaafsnit fra Hitlers „Mein Kampf“ og pegede paa de store Farer i den fanatiske og hensynsløse Agitation.

— Hver Gang man i en demokratisk Stat springer Begrundelsen over og holder sig til Følelsen, er man inde paa gal Vej. Folkelivet er til syvende og sidst et Fællesskab. Forringes det enkelte Menneske, forringes Folket. Hvem der kan tale til en Masse, kan føre Mennesker hvorhen han vil. Som Regel betyder det, at naar der dannes en Masse, forringes den enkelte. Naar vi ser Masserne tiljuble Førerne, ser vi ofte, at det i Virkeligheden er noget, man som Enkeltmenneske vilde vige tilbage for.

— Propagandaen har ikke lige stærk Grobund i alle Lande. Jeg tror, de nordiske Lande er noget for sig selv. Og jeg tror ogsaa, der er Forskel paa Land og By. Der er vel ogsaa Forskel paa Propagandaens Indflydelse paa Alderen.

Men nu er Spørgsmaalet, hvordan man kan afværge denne Fabrikstillavning af Mennesker? **Det aller vigtigste er den frie Diskussion. Derfor skal vi være taknemlige for Modstand. Det er en af de taabeligste Ting at ville undvære Modstanden. Vi skal være taknemmelige for vore Modstandere, og den, der ikke forstaar det, ved ikke, hvad Demokrati er. En dygtig Opposi-**

tion yder Indflydelse paa Regeringen, sagde D. G. Monrad. Folkestyret kan kun leve i det frie Ords og den frie Menings Rum.

Taleren omtalte den aabne Diskussion i Pressen og sagde, at man havde i nogen Grad det rigtige i den engelske Presse. I Danmark er Bladene meget stærkt knyttet til Partiet.

— Vi skal ogsaa i de moderne Demokratier have Adgang til at lære hinanden at kende.

— Der er mange, for hvem det var en Skuffelse, „at nu begynder Kæveløgen“. Men det har jo været noget af en Forbandelse ved Besættelsen, at den frie Diskussion var udelukket. Jeg synes, at man med Glæde kan sige, at noget af det, det sidste Aar har givet os, var den frie Meningsdannelse med den frie Diskussion som Baggrund.

Taleren kom ind paa det personlige og nævnede i denne Forbindelse Ungdomsskolen og sagde:

— Til en vis Grad maa Skolen for voksen Ungdom netop være et Sted, hvor Meningerne brydes. Vi skal ikke have Skoler, hvor kun Forstanderens Mening har Gyldighed.

Jeg er Tilhænger af, at Nazismen skal have Lov til at eksistere, men vi maa forbyde den at anvende andre Midler end Ordets Magt.

Selv vore skarpeste Modstandere skal have Lov til at bruge Ordets Magt.

Naar jeg tænker paa Fremtiden, har jeg ogsaa som liberal min Bekymring. Det kan blive svært for den enkelte Vælger at tage Stilling til alle de mange Opgaver, en stærkt arbejdende Stat beskæftiger sig med. Jo mere vi faar en økonomisk Ordning, der kalder paa den enkeltes Ansvar, jo bedre bliver Folkestyret.

Der er Grund til, at vi i vort Folk værdsætter den Grundlov, vi fik i 1849, og er trofaste mod den.

Foredraget hilstes med stærkt Bifald og efterfulgtes af „Høje Nord“.

*

Det var saa Meningen, at Pastor Oluf Olsen straks skulde have talt, men paa Forslag af Redaktør Bruun, Præstø, enedes man om at paahøre det andet Foredrag paa den gamle Mødeplads i Skoven. Saa vandrede den talrige Forsamling ud af Kroen og satte Kursen mod Skoven, og selv om Himlens Sluser ved Foredragets Slutning aabnede sig for Alvor, blev det en Oplevelse, der førte Tankerne tilbage til gode gamle Dage.

En virkelig dansk Kirke

Oluf Olsen: Jeg vil ønske det udanske hen, hvor Peberet gror.

Det er jo naturligt, at der paa en Dag som denne tales om Folkestyret. Men jeg synes ogsaa, der skal tales om dansk Folkelighed.

— Danmark har faktisk skiftet Beliggenhed. Vi er rykket ind i Ildlinien mellem Øst og Vest. Der er Mulighed for et Udbrud, som overstiger alt, hvad man tidligere har oplevet. Man kunde med god Grund sige til de andre Stormagter: I skulde ha' Blikket ret-

tet mod Danmark, mod dansk Folkelighed. Det er et Spørgsmaal, som ligger bag alle økonomiske og politiske.

Hvad er det, det drejer sig om i hele dette Menneskeliv? Hvad er Maalet? Her er Danmark ogsaa kommet i Ildlinien. Og det skyldes, at Europas Grænser er blevet forrykkede, og derfor kan vi slutte, at der vil komme en Indstrømning af det russiske Folk. Pastoren drog Paralleller mellem det materialistiske og det spirituelle Menneske og sagde: Det viser sig, at vi er nogle mærkelige Dobbeltmennesker, men dertil maa føjes den gamle Paradistale.

Pastoren citerede Grundtvigs Salme: „Jeg kender et Land, hvor Haaret ej graaner“. Saadan siger Grundtvig om det tabte Paradis. Det hører med til dette at være et virkeligt Menneske at have denne Paradislængsel i Hjertet.

Dybt i vort Folk ligger de gamle Drømme om Østerland gemt, og deri ligger ogsaa et Udtryk for Folkets Længsel efter Paradis. Paradisdrømmen er mistet, naar vi kommer ud i denne brogede Verden, hvor vi er henvist til at være.

Vi er kommet ind i en Tilværelse, som er graa og vanskelig.

Taleren koncentrerede sig derefter

om en Fremstilling af den Korsvej, hvorfra de kirkelige Retninger udgaar, og han fremsatte nogle interessante Betragtninger om Forskellen mellem Indre Missions og Grundtvigianismens Syn i det folkelige Spørgsmaal.

— Man har overset Forudsætningerne i Evangeliet. Hvis Kirken skal vinde Indpas, maa de folkelige Forudsætninger skabes. Skal der være Tale om at bringe Mennesket paa Fode, saa maa det ske i de danske Hjem. Grundtvig sagde: „Vi har i aandellig Forstand et dejligt Land at forjætte og indtage“.

Pastor Olsen fremsatte derpaa en opsigtsvækkende Udtalelse om sit Syn paa Kirken i Dag og sagde bl. a.:

Den danske Kirke er inde i en Besættelse. Vi trænger til en virkelig dansk Kirke. Den indeholder for meget fremmed Teologi. Og kan vi leve et dansk Folkely til gensidig Glæde, saa gaar Vejen ganske naturligt til Kirken. Jeg vilde ønske, at vi kunde faa alt det danske, som vi har saa meget af, bort, ja, jeg gaar saa langt, at jeg siger: Jeg vil ønske det hen, hvor Peberet gror.

Foredraget hilstes med varmt Bifald.

Provst Meinertsen takkede, og Mødet sluttedes med „Et jævnt og muntert, virksomt Liv paa Jord“.

Nu styrtede Regnen ogsaa ned i en tæt Strøm, og det var ikke mange, som naaede Næstved uden at være gennemblødt; men hvad gjorde det,

det havde været en dejlig, oplevelsesrig Eftermiddag, som kun fordoblede Ønsket om Gentagelser i Fremtiden.

5.6.1947

Næstved Tidende 31.5.1947

Næstved Tidende den 6.6.1947:

Stor Tilslutning til Grundlovmødet paa Brøderup Højskole

Det haster i Sydslesvig; thi ellers bliver alt af nordisk
Stamme kvalt dernede.

TRODS det truende Vejr, var Tilstrømningen til Grundlovmødet, som Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland Torsdag Eftermiddag havde indbudt til paa Brøderup Ungdomsskole, saa stor, at Deltagerne ikke kunde være i Gymnastiksalen, og efter et Kvarters Ventetid brød Solen heldigvis igennem, og det besluttedes da at flytte ud i Skolens store, smukke Have.

Her bød Formanden for Udvalget, Provst Meinertsen, Everdrup, velkommen til de 5 a 600 Tilhørere og de to Talere, idet han mindede om, at disse begge havde deres Rod her i Sydsjælland.

Folkemøderne begyndte i 1898, saa til næste Aar havde de bestaaet i 50 Aar, og som Regel haft stor Tilslutning og været gode Møder. Dette vilde sikkert ogsaa blive Tilfældet i Aar.

Man sang „Vaarens Budskab flyver over Lande“, og derefter talte

Forstander Petersen-Dalum.

Denne indledede med at udtale sin Glæde over at komme til at tale paa Dams gamle Skole. Han følte altid en Rørelse i Sindet, naar han kom til Sydsjælland, hvor hans Slægt stammede fra, og særlig glædede det ham at komme her og tale paa en Grundlovsdag.

Det, der var givet os med Grundloven, var af saa stor Værdi, at det altid burde kunne kalde os sammen og varme vore Hjerter.

For mange var Grundlovsdagen ikke en national Festdag, men dette burde den være, og derfor var det en Misforstaaelse, naar denne Dag blev brugt til partipolitiske Kævlerier. Een Gang om Aaret maatte man kunne lægge disse til Side for at samles om det folkelige Fællesskab. Under Krigen samledes man da heller ikke om det partipolitiske, men om den politiske Frihed, vi vandt, og som Tyskerne søgte at knægte.

Taleren kastede et Blik tilbage og talte kort om Stænderforsamlingen, Grundlovens Givelse d. 5. Juni 1849, den revulderede Grundlov af 1866 og Forfatningskampen, der blev saa bitter gennem de mange Aar. I Provisorietiden kom Folkegrupperne til at staa meget skarpt over for hinanden, og tillige adskilte Kampen Konge og Folk. I dette Forhold skete der dog en Ændring i Begyndelsen af dette Aarhundrede, og dette manifesteredes ved Frederik VIII's store Rejse gennem Landet og ved, at J. C. Christensen og Grev Schack ved festlige Lejligheder sagde „du“ til Kongen.

I Dag kan vi alle se, hvilken Betydning det har haft, at dette skæve Forhold blev rettet.

Det lykkedes aldrig Tyskerne under Besættelsen at faa ødelagt Forholdet mellem Konge og Folk. Kongen havde for ofte vist, at han stod paa Demokratiets Grund.

I Dag har vi en god Grundlov i Danmark, men dette er jo ikke nok.

Det er den enkelte selv, der med sit Virke og personlige Ansvar er medbestemmende for Udviklingen.

Vi maa være „paa Kong Fred'riks Gave“ og sætte denne højt.

Den 18. Marts 1943 blev der af over 90 pCt. af den danske Befolkning sagt et fuldttonende „Ja“ til Grundloven, men dette betyder ikke, at vi ikke vil søge at rette de Fejl, der bliver begaaet. Vi maa stadig søge at skabe bedre og sundere Samfundsforhold herhjemme, og jeg tror, at den Aand, der skabte Junigrundloven, stadig le-

Taler 1: Forstander **Johs. Petersen-Dalum**,
Dalum landbrugsskole

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Landbrug_skovbrug_og_gartneri/Landbrugsskoleforstander/Johs._Petersen-Dalum

Taler 2: Professor **Lars Hansen Larsen**,
København

<http://www.>

408 betalende voksne deltagere a' 1,00 kr.

ver i vort Folk, hvorfor der ogsaa af næsten alle Samfundskredse, i Samdrægtighed arbejdedes paa at holde Friheden vaagen og levende og at skabe leveværdige Forhold for alle.

Det staar nu til os i den nye Tid at bruge Grundlovens Frihed og Ansvar paa rette Maade. Sker det, vil det danske Folk forynges og blomstre. (Bifald.)

*

Efter Sangen „Det haver saa nyligen regnet“, holdt

Professor Hansen Larsen

et varmtfølt Foredrag om Sydslesvig.

Jeg vil, sagde Professoren, vidne lidt om Forholdene, og saa fortalte han om, hvordan Minderne og Stednavnene taler til en dernede, men det-te forstod de nøgterne og dem med de kolde Hjerter ikke.

Sydslesvigerne er vaagnet senere til national Bevidsthed end Nordslesvigerne, men de er vaagnet, og derfor har de det saa strengt i disse Maaneder.

De spejder med Haab imod Danmark, og derfor rejser de Hovedet hver Gang, der rejser en Deputation til Danmark, men de bøjer det igen, naar Deputationen vender hjem, fordi de synes, at de nok bliver godt modtaget, men alligevel nogenlunde paa samme Maade, som naar de kommer til Eng-lænderne.

Vi véd vist ikke rigtigt, hvor knægtet deres Frihed er dernede. De har ikke Gnist af Selvbestemmelsesret tilbage.

Ikke engang en Kontrolassistent kan de selv antage, men maa overlade til en overordnet Myndighed at ansætte en saadan.

I 1920 kunde vi ikke forlange, at de skulde stemme for Danmark, thi den Gang kendte de ikke danske Forhold. Nu, efter at de har faaet Danmarks Grænse nærmere, har de lært vort Liv at kende. De er vaagnet nationalt, og

nu ønsker de at vende hjem til Danmark, fordi de føler, at her hører de hjemme, og fordi de har set, at Tyskland har tabt kultu-relt.

De har nu opdaget, at Tysklands Herredømme altid er ens, enten der staar en Kejser eller en Hitler i Spidsen, og de véd, at kommer de ikke hjem til Danmark, bliver de udsat for en frygtelig Forfølgelse i Fremtiden. Enkelte siger da ogsaa til os: „Vil I ikke hjælpe os til at flytte Danmarks Sydgrænse, saa hjælp os i det mindste med at flytte Tysklands Nordgrænse.“ Disse to Ting behøver nemlig ikke at betyde det samme.

Det haster i Sydslesvig, thi el-lers bliver alt af nordisk Stamme kvalt dernede.

Professorens Foredrag, der var fyldt med en Række gribende personlige Oplevelser fra flere Rejser dernede, hilstes med stærkt Bifald.

Provst Meinertsen takkede de to Talere, baade fordi de var kommet, og for det, de var kommet med, og efter at Provsten ogsaa havde takket Forstander Greve og Frue, sluttede det gode Møde med, at man sang „Der er et yndigt Land“.

5.6.1948

Folkemøderne i Sydsjælland

Grundlovsmøde afholdes paa Brøderup Ungdomsskole Lørdag den 5. Juni Kl. 14.30 med Foredrag af Magister Jens Rosenkjær, København, og Forstander Haarder, Rønshoved.

Valdemarsmøde afholdes paa Slotsruinen i Vordingborg Tirsdag den 15. Juni Kl. 14.30 med Foredrag af Professor Flemming Hvidberg, København, og Forstander Hans Lund, Rødding.

Højskolesangbogen benyttes.

Som Indbydere: O. Madsen, V. Egesborg, P. C. Poulsen, Hyllinge, O. Fr. Olsen, Blangslev, Chr. Olsen, Rødstofte, Kr. Bruun, Præste, Niels Rasmussen, Egget, Sigfred Petersen, Spjellerup, Harald Larsen, Ørslev, Kr. Kristensen, Lundby, E. Petersen, Herlufsholm, Chr. Larsen, Olstrup, P. Mehlsen, Ll. Næstved, Anders Rasmussen, Eskildstrup, N. Ehrenreich, Vordingborg, Ejnar Nielsen, Tyngbro, P. Petersen, Spragelse, Frede Jensen, Stensby, Knud Madsen, Baarse, Kr. Hansen, Rosagre, P. Holmstrup, Kongsted, A. P. Andersen, Kindvig, Fr. Hansen, Næstved, Ole Neerup, Præste, N. P. Nielsen, Smakkebæk, Lund Jensen, Mogenstrup, H. O. Hansen, Blangslev, Aksel Gundersen, Skovhuse, N. Geert Jørgensen, Snezere, P. Madsen Petersen, Næstelsø, S. A. Munk, Næstved, N. Jul, Vordingborg, Chr. Wissing, Vordingborg, N. P. Larsen, Bøgesø, Oluf Petersen, Næstved, O. Krog Meyer, Mern, Sv. Austin Hansen, Præste, M. Kalstrup, Everdrup, P. Thomsen, Rønnebæk, og E. Greve, Brøderup.

Efter Grundlovsmødet holder Indbyderne Møde paa Ungdomsskolen.

Næstved Tidende den 1.6.1948

SNESERE

Grundlovsmødet paa Brøderup Ungdomsskole

Som sædvanlig indbyder Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland til Grundlovsmøde paa Brøderup Ungdomsskole. Mødet holdes Lørdag Eftermiddag Kl. 14.30, og der vil blive talt af Magister Jens Rosenkjær og Højskoleforstander Haarder, Rønshoved, — begge kendt som gode Foredragsholdere, som altid forstaar at fængsle og gribe deres Tilhørere. Magister Rosenkjær har talt ofte her paa Egnen, men alle, der har hørt den Mand en Gang, vil være glad for at høre ham igen. Forstander Haarder var i nogle Aar Lærer paa Askov, indtil han flyttede til Sønderjylland som Leder af den store Rønshoved Højskole. Saa vidt vi ved, har han ikke før talt her paa Egnen, men ved Grundlovsmødet vil der altsaa være Lejlighed til at lære denne udmærkede Mand at kende.

Umiddelbart efter det offentlige Mødes Afslutning holder Udvalget, der arrangerer Folkemøderne i Sydsjælland, et Møde i Forstander Greves Lejlighed bl. a. for at vælge ny Formand i Stedet for afdøde Provst Meinertsen.

Næ.Tid. 31.5.1948

Taler 1: Jens Rosenkjær

http://www.denstoredanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Uddannelse_og_undervisning/H%C3%B8jskole%C3%A6rer/Jens_Rosenkj%C3%

Taler 2: Forstander Hans Haarder, Rønshoved højskole

<http://www.graenseforeningen.dk/leksikon/h/all/6364>

401 betalende deltagere a' 1,50 kr.

Referat i Næstved Tidende 7.6.1948:

Kun hvis der vises Tolerance og Forstaaelse kan Folkestyret og Friheden bevares

Magister Jens Rosenkjær og Forstander Haarder holder to gode, aktuelle Foredrag ved Grundlovsmødet paa Brøderup Ungdomsskole.

DET første af de to Møder, Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland hvert Aar plejer at arrangere, holdtes Grundlovsdagen paa Brøderup Ungdomsskole, og det blev ikke alene et stort Møde — der var samlet omtrent 500 Tilhørere — men det blev ogsaa et godt Møde, takket være de to fortrinlige, aktuelle Foredrag, Magister Rosenkjær og Forst. Haarder, Rønshoved Højskole, holdt.

Paa Udvalgets Vegne indledede Red. Kr. Bruun, Præste, med nogle

Mindeord over Provst Meinertsen.

Provsten havde sammen med Forst. Dam i en meget lang Aarrække ledet Folkemøderne, og han var lige til sin Død levende optaget af det kristelige, folkelige, nationale og kulturelle Arbejde, som disse Møder skulde understøtte her i Sydsjælland. Han var i alt, hvad han ansaa for ret og rigtigt, en trofast Mand, og man vilde ogsaa i den Kreds, der samledes til disse Møder, holde hans Minde i Ære. (Tilslutning).

Efter at Redaktøren havde budt velkommen til de to Talere og den store Forsamling og fremsat enkelte Bemærkninger om Grundlovsdagens Betydning, sang man „Frihed er det bedste Guld“, og derpaa talte Magister Rosenkjær om,

hvad Politik kræver af os Mennesker.

Der er, sagde Taleren, en Manen i vor Tid til at rykke nærmere sammen — ikke blot herhjemme, men ogsaa i Norden, og paa en Grundlovsdag lyder det til os om at gøre, hvad vi kan, for at værne Grundlovens Gave: Friheden og Folkestyret.

Alt, hvad vi oplever i Hverdagen, er en Opfordring til os om at tænke politisk. Der er en Frygt oppe i Tiden. Der er et nødhidende, udsultet Europa, og vi føler en Trusel over os, saa vi ikke ved, hvordan Fremtiden vil blive, men vi ved, at vi maa være parat til at arbejde og kæmpe for Friheden, hvis vi vil bevare denne.

En Aarrække tilbage i Tiden bestod vort Folk væsentligst af Borgere og Bønder, men nu har der fundet en Tredeling Sted, saaledes at vi har 3 omtrent lige store Grupper: Bønderne, Arbejderne og alle vi andre. Fremtiden vil sikkert vise den samme Deling, og vi hilser det med Glæde, at der ikke er Udsigt til, at en af disse Grupper kan blive et saa stort Flertal, at den kan tage Magten over de andre.

I Øjeblikket er Arbejdergruppen ganske vist lidt større end de andre Grupper — men ikke saa meget, at den alene kan bestemme Politiken, og det er et af Folkestyrets Goder, at der maa vises Hensyn til Mindretallene.

Det skarpe Skel i Dag staar egentlig ikke mellem to Klasser eller Grupper, men mellem Land og By, og i dette Forhold maa begge Parter prøve paa at vise Tolerance og Forstaaelse.

Det at forstaa hinanden, at vise Tolerance og Forstaaelse, er en af de første Betingelser for at bevare Folkestyret og Friheden.

En Del af vort Folk, navnlig dem,

der har den største Del af Frihedskampen, er skuffet over vort politiske Liv. De kæmpede ikke alene for et frit, men ogsaa for et bedre Danmark, og det sidste mener de ikke, de fik. De er skuffet over, at de politiske Organisationer og de gamle politiske Ledere stadig er raadende, og i en Tid, hvor vor Frihed er truet baade udefra og indefra, er det en Fare, at en Del af vore bedste Kvinder og Mænd holder sig borte fra al Politik. Men vi maa sige til disse skuffede Mennesker, at selv om Systemet har Fejl, er der endnu ikke fundet noget bedre, og derfor skal de vogte sig for uretfærdig Kritik.

Vi maa faa dem til sammen med os andre at staa Vagt om det Folkestyre, hvorunder vi har Ret til frit at tænke, tro og tale, Ret til at øve Kritik, men vi skal huske,

at den Dag, Folkestyret ikke giver Ret til fuld Kritik og ikke tager Hensyn til Mindretallene, nærmer det sig Diktaturet.

Kommunismen er i Virkeligheden Svaret paa Fortidens og Nutidens Undladelsessynder — den er næret af Nød og Elendighed. Og det rette Svar paa den er ikke Forbud, men at vi ikke glemmer vort sociale Ansvar, og naar man bor i en stor By, ved man, at der stadig er sorte Pletter — socialt set.

Vi maa altsaa stadig finde os i de politiske Partier, vi maa have Frihed under Ansvar, men vi maa i højere Grad have Kvinderne med i det politiske Arbejde. Kvinderne søger at bygge Hjemmene paa Kærlighed og Lykke, men Samfundene maa bygges paa det samme, hvis Demokratiet, Friheden og Folkestyret skal bevares. (Bifald).

Efter en Pause og Sangen „Hvad synger du om“ talte Forst. Haarder, Renshoved, om

Aanden fra 48,

idet han trak en Række historiske Paralleller op til vor Tid.

Vi, der lever nu, sagde Forst. Haarder, synes, der maa have været „Sol og Skærsommer“ over Tiden for 100 Aar siden, da Frihedsrøret begyndte, og da man stod som en enig Nation. Men naar Ordet „Aanden fra 48“ blev skabt, og naar det er sagt, at de Mennesker, der levede dengang, var Tiden voksen, saa er det, fordi de forstod, at vurdere ret, at se deres Tid i Historiens Lys og at vurdere smaat som smaat og stort som stort.

Ingemann førte sin kraftige Tale i Verselinierne fra „Valdemar den Store“:

Staa op af Graven, du Slægt, som døde, forkynd dit Fald og afmal din Brøde. Advar os for Udslettelsens Dom og vis os, hvorfra din Frelse kom.

De Ord lyttede de til, og dem bør vi ogsaa lytte til i Dag.

I vort Lands Historie er det ofte sket, at Fjenderne har anfaldet os, men det er tit sket, fordi vi selv svigtede, og det er Tegn paa Fald, naar vi ikke kan se, at vi har samme Grænse, enten vi bor i Sydsjælland eller ved Flensborg Fjord. I Valdemarstiden vilde Jyderne f. Eks. ikke kæmpe mod Venderne paa Lolland-Falster, og i 1658 fik en Svensker det Indtryk af Danmarks Kamplyst, at han sagde: Det kan da være jer det samme, enten jeres Konge hedder Frederik eller Gustav, bare I har det godt. I vor Tid har vi ogsaa oplevet, at en Del Landsmænd var lige glade, enten vort Statsoverhoved hed Christian eller Hitler, men

heldigvis har det dog hidtil været sadan, at naar Mor Danmark for Alvor kaldte paa os, saa rejste vi os af vor Magelighed.

Vi gjorde det maaske nødigt, men vi gjorde det dog, og vi har flere Gange set, at har vi danskere haft Anlæg for Fald, har vi ogsaa haft en Evne til atter at rejse os.

Efter Grev Geerts Besættelse kom Genrejseren Valdemar Atterdag og hans Dronning Margrethe.

De genrejste Landet, men det tog ganske vist 35 Aar, og det kan maaske lære os, at Genopbygningsperioder kan vare længe.

Valdemar Atterdag blev ikke populær i Samtiden, fordi han forlangte Arbejde og Skatter, men set i Historiens Lys er han maaske den dygtigste Konge, vi har haft.

I Dag kniber det ogsaa med at anerkende Lederne af Genopbygningen, men vi maa huske,

at Genopbygningen af vort Land ogsaa er vort Ansvar.

Vi maa være vort sociale Ansvar bevidst, og vi maa ikke for de 50 opadtil glemme de 50.000 nedadtil. Vi maa passe ikke at grave Kletterne dybere, og de, der er sandelig rigest, maa have Raad til at staa med udstrakt Haand.

Efter en Omtale af Forholdene i Sydslesvig — ogsaa set i Historiens Lys, sluttede Taleren med at sige:

Naar Vanskelighederne kommer, ønsker vi, at de unge maa være stærke nok til at kæmpe, som det skete i 48. Ofte er vi vokset netop gennem Vanskeligheder, og da har vi kunnet sige: Bedst var det kan hænde, det gik, som det gik, og saa faar du ha' Tak da, Gud. (Bifald).

Red. Bruun rettede en Tak til de to Talere samt til Forst. Greve og Hustru, der havde stillet Skolen til Raadighed for Mødet, og efter at han havde mindet om Valdemarsmødet i Vordingborg, hvor Forst. Hans Lund og Professor Flemming Hvidberg vil tale, sluttede Mødet med Sangen „Vort Hjem, du danske Jord“.

5.6.1949

PRÆSTØ
og C

Fire fælles Grundlovsmøder i Præstøkredsen

Et godt Program er lagt for alle Møderne.

Som tidligere omtalt har de fire politiske Partier: Konservative, Radikale, Socialdemokratiet og Venstre, Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland og de fleste af Præstøegnens Kommuner vedtaget at holde 4 store fælles Grundlovsmøder i Præstøkredsen.

Møderne vil alle blive holdt 2. Pinsedag, d. 6. Juni: paa Brøderup Ungdomsskole og Fakse om Eftermiddagen og i Præstø og paa Sydsjællands Landbrugsskole om Aftenen.

— Paa Brøderup Ungdomsskole taler Afdelingschef K. B. Andersen, Statsradiofonien, og fhv. Højskoleforstander Aagaard, Vestbirk. Desuden bliver der Fællessang og Orkestermusik.

Præstø Avis den 31.5.1949

Grundlovs-Festen i Mogenstrup, som seks af Egnens Kommuner havde indbudt til, fik et baade smukt og indholdsrigt Forløb. Den gamle, skønne Mødeplads, hvor der i en Aarrække holdtes de traditionelle Møder, var en glimrende Ramme om dette Møde. Tilslutningen var stor, idet 500—600 Mennesker deltog. Op mod 30 Faner og Bannere førtes i Procession fra Kroen til Festpladsen og flankerede Talerstolen.

Efter at Medlemmer af Regimentsorkestret havde spillet, bød Sogneraadsformand Aage Andersen, Pederstrup, velkommen, og oplyste, at tidl. Forsvarsminister Harald Petersen paa Grund af alvorlig Sygdom i sin Familie havde maattet sende Afbud.

Tidl. Kirkeminister Johs. Hansen talte derefter om Grundlovens Forudsætninger, og tegnede et Billede af Tiden fra Frederik den Sjettes Dage over Provinsialstænderne og Rigsforsamlingen og gengav derefter Hovedtrækkene i Udviklingen under Folkestyret. Hvad der i Dag omfattes af det offentlige Folkestyre har faaet en Bredde og et Omfang, som Grundlovens Fædre end ikke drømte om.

Derefter sang Næstelø Sangkor under Ledelse af Pastor E. Brandt velklingende og afstemt en Række danske Sange, hilst af stærkt Bifald. Mødets anden Taler var Forstander F.

Fælles Grundlovsmøder i Præstøkredsen

De fire politiske Partier: Konservative, Radikale, Socialdemokratiet og Venstre, Udvalget for Folkemøder i Sydsjælland samt de fleste af Præstøkredsens Kommuner indbyder til følgende, fælles Grundlovsmøder 2. Pinsedag den 6. Juni.

Paa Brøderup Ungdomsskole Kl. 14.30, hvor der bliver Sang. Orkestermusik og Foredrag af Afdelingschef K. B. Andersen, Statsradiofonien og Højskoleforstander Aagaard, Vestbirk.

I Fakse Kl. 15 i Gryden (i daarligt Vejr i Sportshallen) med Foredrag af Folketingsmand A. Andreasen og Rektor Kæstel, Haslev. Desuden bliver der Fællessang.

I Præstø Kl. 18 Faneparade gennem Byen. Kl. 19 i Frederiksminde Anlæg Afsløring af Mindesmærket for Væver Hans Hansen, Mern. Kl. 19.30 Møde med Foredrag af Pastor Jelsbak, Grundtvigskirken og Sang af kgl. Kammersanger Henry Skjær.

Paa Sydsjællands Landbrugsskole Kl. 18.30. Musik af Lundby Orkester, Recitation af Gdr. Chr. Hansen, Hammer, Foredrag af Folketingsmand Victor Larsen og Landstingsmand Erik Jacobsen, Oplæsning af Skuespiller Henrik Malberg. Derefter Folkefest med Illumination og Asfaltbal i Gaarden.

Alle er velkomne til disse Møder, og der er gratis Adgang.
Paa Udvalgets Vegne **Kr. Bruun.**

Præstø Avis den 3.6.1949

Taler 1: Afdelingschef (senere minister) **K. B. Andersen**, København

http://www.denstoredanske.dk/Danmarks_geografi_og_historie/Danmarks_historie/Danmark_efter_1945/Knud_B%C3%B8rge_Andersen

Taler 2: Forstander **Frode Aagaard**, Vestbirk højskole
www.horsensleksikon.dk/images/0/.../Frode-Aagaard-25-03-1967ocr.pdf

79 betalende deltagere a' 1,50 kr. pr. voksen

Præstø Avis den 7.6.1949:

Den smukke Fest paa den gamle Mødeplads i Mogenstrup

Folkestyret har haft en Udvikling, som Grundlovsfædrenes end ikke drømte om.

Aagaard, hvis livfulde Skildring af Folketingets Historie helt tilbage til det danske Folks ældre Tider fulgte med megen Opmærksomhed. — Sogneraadsformand Peter Nielsen, Toksværd, sluttede derefter det vellykkede Møde.

Frihed og Solidaritet er Demokratiets Grundpiller

Forst. Frode Aagaard og Afdelingschef K. B. Andersen ved Grundlovsmødet paa Brøderup Ungdomsskole.

GRUNDLOVSMØDET, der holdtes 2. Pinsedags Eftermiddag paa Brøderup Ungdomsskole, havde samlet omtrent 200 Deltagere, og trods Stormen havde man fundet en nogenlunde lun Plet i Haven, saaledes at Mødet kunde holdes i det frie.

Efter at Musikdirektør Frede Hansens Orkester havde spillet nogle Musiknumre, og man havde sunget Carl Plougs gamle Grundlovssang, „Vaarens Budskab“, bød Formanden for Udvalget Red. Kr. Bruun, Præstø, velkommen, udtalte Haabet om, at man i Danmark stadig maatte bevare Retten til frit at tænke, tro og tale og udbragte et Leve for Grundloven.

Derpaa talte Forst. Frode Aagaard, Vestbirk, og i et ypperligt Foredrag gav han en historisk Udrædning af Styreformen herhjemme gennem de Aarhundreder, da Konge og Adel havde Magten. Men saa begyndte Stænderne at rejse sig, og Partidannelserne kom. Disse er sunde og gode, og med dem fulgte den nationale Vækkelse.

Livligt skildrede Taleren de store

Begivenheder i 1848, hvor Konge og Folk fandt hinanden og i Enighed skabte Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1849.

Siden da havde vi i Danmark haft Frihed under Ansvar, og Grundtvig havde jo Ret, da han sagde „Leve Friheden — Død over Trældom“.

Kun i Frihedsmuldet rankes et Menneske, og derfor var det naturligt, at man i Dag hyldede de Grundlovsfædre, der havde givet os Friheden. Taleren sluttede med et Leve for Danmark.

Man sang nu „Skal atter vi til Foraar naa“, og derefter talte Afdelingschef K B Andersen, Statsradiofonien.

I 1849, sagde Taleren, skete der den Ændring i Styreformen, at medens man hidtil havde styret for Folket, styrede man efter 1849 ved Folket.

Man kunde maaske nok finde en Styreform, der paa en vis Maade var bedre og mere effektiv i en bestemt Situation, saaledes at der under denne kunde styres for Folket, men kun under den frie og

almindelige Valgret bliver der styret ved Folket.

Mødefrihed, Trykke- og Talefrihed. Hjemmets Ukrænkelighed og mange andre Ting var Frugter af Grundloven. Under Folkestyret havde man Frihed til at sige, hvad man vil i den Forstand, at man kan kritisere Regeringen og opponere af al Kraft, men i Diktaturstaten er der kun en Mening, der er den rette.

Det er ikke godt alt, hvad der laves under Folkestyret, og det bliver ofte og haardt kritiseret, men det har i hvert Fald den Fordel, at man under det har den frie Meningsdannelse, som er af uvurderlig Betydning.

I sit fortrinlige Foredrag understregede Taleren meget stærkt, at Frihed og Solidaritet er Demokratiets Grundpiller. Vi ønsker ikke, at Staten skal krænke Friheden, men vi vil heller ikke have, at den brutale Mands Kraft af Friheden træder andre ned. Begge Foredragene hilstes med varmt Bifald, og efter at Red. Bruun havde takket for de to gode Foredrag, sluttede Mødet med „Der er et yndigt Land“.

Grundlovsmødet paa Sydsjæll. Landbrugsskole

Ved Mødet paa Sydsjællands Landbrugsskole var samlet 2—300. Her talte Landstingsmand Erik Jacobsen og Folketingsmand Victor Larsen.

Erik Jacobsen lagde for og omtalte indledningsvis Grundlovens Historie, idet han pegede paa, at vi i Dag tager de Rettigheder, Grundloven hjemler, som noget ganske selvfølgelig, og vi er tilbøjelig til at studse over, at det kun er 100 Aar siden, de blev givet. Vi tænker i det daglige næppe over, at det nogensinde har været anderledes.

Det kostede Kamp at naa saa langt, og der venter stadig Kamp i Tiden fremover. Farerne for Demokratiet er endnu til Stede. Store Dele af Europas Stater er Diktaturer, og selv indenfor Danmarks Grænser har Grundloven Fjender. Kommer det dertil, at Friheden og Demokratiet trues ude fra, maa Demokratierne sammen staa Kampen igennem.

Et Tilbageblik over de 100 Aar viser, at der er sket enorme Fremskridt, takket være Friheden, og den Frihed skal vi staa sammen for at forsvare.

Tirsdag den 7. Juni — Side 7

Folketingsmand Victor Larsen udtalte:

— Hvis Grundlovens Fædre kunde se, hvilken Udvikling, Grundloven bragte med sig, vilde de sikkert ikke bifaldende og konstatere, at Udviklingen har oversteget deres allerdistigste Forventninger. De vilde se med Velvilje paa meget af det, der er sket, men en Del Ting vilde nok mishage dem. Vi maatte jo fortælle dem om et Par Verdenskrige, og at vi endnu fire Aar efter den sidste ikke har været i Stand til at vikle os helt ud af den. De vilde sikkert raade os til snarest at faa Tingene bragt paa rette Plads.

Rigsdagen skal være paa Vagt overfor Organisationerne. Det vilde de gamle sikkert ogsaa mene, ligesom de vilde synes, at vi efterhaanden har udviklet en lidt ejendommelig Form for Ejendomsret. Disse gamle Idealister havde en helt anden, meget stærkere betonet Følelse af Ejendomsrettens Ukrænkelighed. Enhver maa gøre sit til, at Idealerne fra 1849, ogsaa efter Revisionen af Grundloven, kommer i Højsædet.

Herefter var der Oplæsning ved kgl. Skuespiller Henrik Malberg, og Aftenen sluttede med Asfaltbal i Gaarden.

Fra Rigsdagens Grundlovsfest. Billedet er taget, medens Folketingets Formand, Rasmund Julius Bombolt holder Fæsttalen, han ses paa Talerstolen midt i Billedet. Under Baldakinet ses Kongen og Dronningen samt Dronning Alexandrine, Tronfølgeren Prince Knud samt flere Medlemmer af det kongelige Hus. Paa Gulvet sidder Rigsdagens Medlemmer. Paa Balkonen sidder de udenlandske Gæster.

Præstø Avis den 7.6.1949:

Et kongeligt Løfte og Haandslag til Rigsdagen paa Jubilæumsdagen

Kong Frederik forsikrer Rigsdagen om, at den altid hos ham vil møde en ærlig Vilje til Samarbejde. — Af dyrekøbt Erfaring ved vi nu, hvad Friheden er værd, siger Kongen. — Trods Byger og Blæst blev Jubilæumsfestlighederne i København en uforglemmelig Oplevelse.

Statu'en om Morgenen over det mil-lære Skuespil ved Kongeparrets An-komst til Rigsdagen til Folkemødet foran Slottet. Rammene om Jubila-umsfestlighederne var paa én Gang præget af dyrekøbt Jævnhed og en vis Storartethed.

Efter Klokkeringningen fra alle Hovedstadens Kirker fandt den stem-mingsfulde og græbende GudeTjeneste Sted i Holmens Kirke. Kirkeskibenes Pladser var optaget af Rigsdagens Medlemmer og Gæsterne, som Kon-geparret, Dronning Aleksandra, Tronfølgerparret og den kgl. Familie samt Regeringen og Rigsdagens Præ-

sidium havde Plads i Korset. Lyngvæn-ne Byklokker, røde og hvide Nødder og levende Lys udgjorde den enkle, men skønne Udmyntning af Kirken. Efter et Orgelpræfultium sang man „Nu takke alle Gud“, og efter Kollekt og Epistel Salmen „Forsvæves er vor Kraft og Kunst, hvis Gud dem ej be-trygger“, hvorpaa Biskop, Dr. theol. Fuglsang-Damsgaard predikede.

SE VALMUER. Kornblomster, A Markgræs og hvide Margueritter udgjorde næsten Indtrykket af den kongelige Flagdragt, man paa Grundlovs-ens 100-Aarsdag havde ikkødt i Christiansborg Slot. De vilde Mark-græsser var grupperet under Grundlovs-ens, Frederik den Syvendes Billede paa Slotspladsen, hvor Kong Frederik indledte Dagens Festligheder med ved Statuens Fod som sin pligt at lægge en stor Bøgelevestang, hvis rød-hvide Silkebaand var præget med de kongelige Initialer.

Kongen, der bærer Statuen af den kongelige, hvis folkelige Forstaaelse udgjorde den jubilerende Grundlov, var omgivet af en Omsky, der var Dagens Indledning. Den brune Granit var fuld af sølv og guld, og den var dekoreret med lys, lette Lærred og kronede, som nævnt, med Væld af Markens vilde Flora, og den blev var indrammet af smalle, kronede farvede Baand.

Grundlovsjubileren havde trods det tidlige Tidspunkt samlet flere Tusind Gæster, bl. a. ogsaa mange af de kongelige Gæster. Kl. 8.55 hørte den kgl. Vogn op foran Statuen, og Kongen nedlagde sin store Krans med Kronen og Baand som Hyldelse til sin Grundlov og Regeringens Krans ved Statuens Fod.

Grundlovens Hundredeaarsdag blev i København en uforglemmelig Oplevelse. Dagens festligheder blev indledt med Kronspædledning af Kong Frederik ved Grundlovens Givers Statue udenfor Rigsdagen. Billedet viser Kongen ved Statuen af Frederik VII.

arrangeret smagfulde og storeleende Grundlovsudstillinger. Friluftsarran-gerementerne havde samlet store Menne-skemængder, lige fra Kransspædledningen ved Frederik den Syvendes

Grundlovens 100-Aarsjubilmum blev en af de største Festligheder, der nogensinde er afholdt i København. Dagens Række af Festligheder blev indledt med Kronspædledning af Kong Frederik ved Grundlovens Givers Statue udenfor Rigsdagen. Billedet viser Kongen ved Statuen af Frederik VII.

Ordens-Dekorationer paa Grundlovsdagen

Fhv. Statsminister Knud Kristensen og en Række tidligere Ministre udnævnt til Kommandører af Dannebrog. Paa Grundlovsdagen foretog Meddelelse om en Række Ordenedekorationer og Medaljer.

Kommandørkorset af Dannebrog af 1. Grad er tildelt fhv. Statsminister Knud Kristensen, Medlem af Landstinget, fhv. Minister Henrik Hauch, Kindr. af Dng. af 2. Grad af Dhm, og Medlem af Landstinget, fhv. Minister Halfdan Hendriksen.

Kommandørkorset af Dannebrog af 2. Grad tildeltes de fhv. Minister K. Fibiger, R. af Dng. N. Eigaard, R. af Dng. Ole Hjørn Kraft, R. af Dng. Federslet og Erik Erikson, Jens Villemoes, R. af Dng. og Dhm., Harald Petersen, Jens Sønderup, Axel Kristensen og Arnh Jensen, R. af Dng. og Dhm., samt Formanden for Folketingets Finansudvalg, Statsrevisor J. C. Jensen-Broby, og Folketingssekretær Jens Møller, R. af Dng. og Dhm.

Ridderkorset af Dannebrog er tildelt bl. a. Redaktør H. Hansen, Venstres Pressebureau, Redaktør Jens Nyberg og Redaktør Tage Tassinig. Den kgl. Belønningsmedalje af 1. Klasse med Krone og Dannebrogordenens Baand er tildelt Folketingsmedlem, Fru Inger Gualtier-Schmidt, mens Folketingsmedlemene Edvard Sørensen og Victor Larsen, der er Ridder, fik Dannebrogordenens Hæderstegn. Endelig hædredes en Række Tjenestemænd i Rigsdagen, bl. a. Vagtmeister C. V. A. Frederiksen med Fortjenstmedaljen i Sølv.

Grundlovs-Festerne i Sydsjælland omtales Side 7-8.

Kongens Ønsker for Danmark og Løfter til Rigsdagen

Ved det højtidelige Møde i Rigsdagen holdt Kongen følgende Tale:
 Da Kong Frederik den VII i Dag for 100 Aar siden paa Christiansborg Slot underskrev Danmarks Riges Grundlov, saaledes som Rigsforsamlingen havde vedtaget den, betød det Indfrielsen af et Løfte, som Kongen havde givet det danske Folk, og Opfyldelsen af Ønsker om Frihed og Folkestyre, som havde vokset sig stærke i Folket. Danmarks Riges Grundlov af 5. Juni 1849 blev saaledes til i enigt Samvirke mellem Kongen og Folkets Repræsentanter, og selv om den i Løbet af de 100 Aar er undergaaet visse Ændringer, har dens førende Principper dog uforandret dannet Grundlaget for den Udvikling, der siden da har fundet Sted i Danmark baade paa det politiske, sociale, kulturelle og økonomiske Omraade. Vi vil her i Dag mindes det Arbejde, der i det svundne 100 Aar er udført af Folkets Repræsentanter paa Rigsdagen. I gode som i haarde Tider er der her øvet et Arbejde for Danmark og for Danmarks Vel. Har Tiden vist, at Grundloven gav Plads for det levende Livs Udvikling og Brydninger, har vi ogsaa vist, at Interesserskellene kunde glemmes, og vi kunde staa saammen, naar Tiden krævede det. Frihed er en af Grundpillerne i vor Grundlov, og vor Generation har af bitter Erfaring lært, hvor dyrebar Frihed er saavel for det enkelte Menneske som for Folket som Helhed. Et frit uafhængigt Danmark, et folkestyret Danmark med lykkelig Udvikling for alle, der hører til det fælles danske Hjem, det er vort Ønske og Maalet for vort Arbejde, og ud fra dette Ønske og med Forsikringen om, at Rigsdagen altid hos mig skal finde ærlig Vilje til Samarbejde for dette Maal, udtaler jeg Haabet om, at Guds Velsignelse maa frugthargøre den danske Rigsdags Arbejde i de kommende Aar. Et nifoldigt Danmark Leve.
 Efter de ni Hurra'er fulgte Kongesangen.

Da det danske Folk skrev sit Friheds-Brev

Oktober 1848 valgtes Den grundlovgivende Rigsforsamling — 23. Oktober traadte Rigsdagen i Arbejde — 5. Juni 1849 underskrev Frederik VII Grundloven

Det var den grundlovgivende Rigsforsamling, der traadte sammen den 23. Oktober 1848, som vedtog Juni-Grundloven. Den endelige Vedtagelse fandt Sted den 25. Maj og af Valgloven den 4. Juni 1849. Dagen efter, den 5. Juni, underskrev Frederik VII Grundloven. Noget let Arbejde var det ikke, Rigsforsamlingen havde at udføre, og ved flere Lejligheder var det store Værk til Ende, skyldtes det ikke ringe Grad, at Datidens Venstre, Bondevennerne, paa vigtige Punkter resignerede og tog, hvad der lod sig opnaa, for at forebygge, at det hele skulde strande eller i hvert Fald blive udekket af en usikker Fremtid. Til denne Beslutning bidrog stærkt, at Martsforsamlingens Frihedsbegejstring et Aar senere kendeligt havde sat sig, og at Reaktionen baade herhjemme og rundt om i Europa løftede hovedet.

Juni-Grundloven kom for senere Slægted til at staa som Frihedens store Resultat og senere som det Klenodie, der skulde tilbageholdes. Juni-Grundloven er Folkets moralske Ret, blev der sagt, og under dette Motto lykkedes det os at vinde den tilbage. En ting givet kunde det danske Folk ikke i Længden fra skrive sig dette Frihedsbrev. En Række heldige Omstændigheder i Forbindelse med den kongelige Resignation i det afgørende Øjeblik sikrede Grundlovens Vedtagelse paa et Tidspunkt, hvor rundt om i Europa det meste af det i 1848 vundne var tabt eller stod i Begreb med at blive det. Et af den grundlovgivende Rigsforsamlings mest konservative Medlemmer, Danmarks store Jurist, Anders Sandøe Ørsted, anerkendte i et historisk Skrift uforbeholdent den Klogskab, Bondevennerne ved denne Lejlighed havde lagt for Dagen. „Det er,“ skrev han, „vist paa mange andre, som det gik mig, at jeg aldrig saa fuldkomment forstaaet, hvor tættsluttede, hvor vel og kloogeligt anført denne Del af Rigsforsamlingen er, som da den i det 115. Møde ganske og aldeles uventede det af Ministeriet anbefalede Forslag til en Omordning af Landstinget.“

Men glemmes maa det ikke, at naar det lykkedes at holde det store Grundlovsparti, de national-liberale, fast ved Regeringsudkastets Hovedtræk, skyldtes det først og fremmest Monrads utrættelige Arbejde i Pressen, paa Møder og i den politiske Klub paa d'Angleterre. Grundlovens Modstandere hævdede, at det danske Folk ikke var moden til at modtage Friheden, og mange af dem brugte haarde og uoverbevisende Ord om Almenen, som de udtrykte sig, men ligesaavel som det var de national-liberale, der til syvende og sidst var den drivende Kraft bag Forfatningsarbejdet, ligesaavel blev det dem, der paa et enkelt og endt prægede den kommende Periode, efter at de konservativs Politik i Begyndelsen af Halvtredserne var brudt sammen.

Foran den grundlovgivende Rigsforsamling

Stændersforsamlingens Forhandlinger om Valgloven

Den 4. April 1848 udstedte Kongen et Kgl. Reskript, som gav den kongelige Rigsforsamling den fulde Frihed til at vælge den grundlovgivende Rigsforsamling.

Grundlovens Forfatter og Fader, D. G. Monrad.

Til Brud mellem Bondevennerne og de national-liberale, der hidtil havde staaet Skulder ved Skulder i Kampen for Friheden. Brudet førte til en livlig Debat i Pressen, navnlig mellem I. A. Hansen og Plog i „Almuenens Ven“ og „Fædrelandet“. I. A. Hansen fraraadte bestemt Valg af de Mand, som i Stænders havde talt eller stemt for Kongevalgene. Denne Bestemmelse er nemlig, erklærede I. A. Hansen, saa utrolig og saa farlig for Friheden, at de Mand, som havde kunnet billige den, ikke kunde betragtes som virkeligt folkeligt sindede Mand. „Fædrelandet“ svarede hertil, at det ikke kunde betragtes som Kongevalgene, som absolut frarøbt Friheden. Det kunde tænkes, at de almindelige Valg kunde blive ubehagelige for Friheden, og at Kongevalgene kunde sige i Frihedens Interesse.

Embedsmændene, Intelligensen, de store Ejendomsbesiddere og Klostervæsenet begynde saaledes at optage Mærkerne med den frie Valglov, og en stærk Fortroenhedsfølelse staaet fra alle Landets Egne mod Bondevenner og Demokrater, som man kaldte Kommunist og Republikaner. Valget var straalende den 5. Oktober 1848, og Valgdagene var de fleste Stæder, navnlig paa Øerne, efter Omstændighederne god, navnlig sammenlignet med den Mangel paa Internterret og den Mangel paa Interesse, som i de senere Aar har været til at se paa Valgdagene.

man skulde til at paabegynde Forhandlingerne om Grundloven. Opretsriget i Kiel havde brugt Tiden ganske anderledes. Den havde meget hurtigt sammenværet Hertugdømmets Stændersforsamlinger til en Forsamling, foretaget den en Valglov, ladet udskrive Valg til en konstituerende Forsamling, saaledes at en ny Statsgrundlov for Hertugdømmets Stænder blev offentliggjort allerede den 15. September. Den provisoriske Regering havde den Frækhed i Indledningen til Forfatningen at erklære, at den havde tiltraadt Grundloven i Landsherrens, d.v.s. Frederik VII's Navn. Forøvrigt var Opretsrigets Forfatning præget af at være et Kompromis mellem den holstenske Adel og de national-liberale i Hertugdømmene.

Landforsamlingen skulde bestaa af 100 valgte Medlemmer, men af disse skulde kun de 50 vælges ved almindelige Valg, medens de andre 50 skulde vælges af de mere vilkårende Befolkingskredse. De store Landejendomsbesiddere, som havde Grundlovsstemmer af over 30.000 Rigsdaler pr. Hektar, skulde saaledes alene kunne vælge 10 Medlemmer.

Den lige og almindelige Valgret det springende Punkt

Spørgsmålet om den lige og almindelige Valgrets Genindførelse og dermed den politiske Ligestilling mellem alle Landets Borgere var allerede fra Sommeren 1848 det springende Punkt, og det er ejendommeligt at iagttage, hvorledes højre Fløj af de national-liberale meget hurtigt blev Modstandere af den almindelige Valgret. Ja, selv Biskop Monrad, der ikke uden Grund er betegnet som Juni-Grundlovens Fader, kunde lejlighedsvis fra sine Trivi, som meget tydeligt kom til

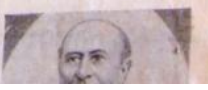
Orde i Brev, vekslede mellem ham og Oberst Tscherning. Kort Tid efter Juni-Grundlovens Vedtagelse skrev Biskoppen fra Nykøbing F., hvor han da var blevet Biskop, til den tidligere Krigsminister: „Hvorefter er der stor Forbitrelse mod Martsforsamlingen, navnlig i Andledning af Valgloven. Endnu har jeg ikke truffet paa en kjolekædet Mand, uden at han jo er misforstået dermed. Det hele gaaer et smukt Indtryk paa mig. Det er saa interessant at være Gjæstend for Ullens som for Vestlille. Det er interessant at krydse end blot at holde paa Roret ... Jeg kan imidlertid dog ikke andet end råde til stor Moderation ved de forestaaende Valg.“

Tscherning svarede derpaa i et meget udførligt og stærkt personligt Brev, hvori han erklærer, at Væmpelgloven er den virkelig Aarsag til mange Klokkeslædefolk og Ullfredshøj. „Biskoppen“, holder det, „saaledes til at være Soldater. Det er saa Folk, for hvem det kan være nyttigt. Men vi dannede ... Valgloven er til Hindre, fordi man ikke kan faa disse Forhold gjort om igen. Den er nødvendig, fordi den virkelig indlemmer den hele Klasse frivillige i Samfundet og giver den lige Rettigheder med de andre Klasser ... Vi ere i samme Tilstand som et Land, hvori en ny Guldberedning indføres, voldsom nye Guldbrønde opdyrkes, saa er det galt, om man ikke vil adskille ikke at blive dyrkede, men kun at benytte i Tempelne der Formens Skyld, saa er det endnu værre, thi saa varer det kun kort Inden de ganske vættes til Stof. Boudalmen kan ikke opgive en Andel i Dyrbøden, ydet den snart og det af de større Aander, ikke i Form af Tyvagt eller Misundighed, men med Frivillighedens Indsigelse — saa indtræder Tilidelse.“

Reaktionens Forsøg paa at udskyde Grundlovssagen

Rigsforsamlingen indlededes paa en historisk Dag — Udgangspunktet for Enevælden

Rigsforsamlingens Arbejde indledtes den 23. Oktober med en højtidelig Odstationering i Christiansborg Slotskirke, hvor Biskop Myrstor Prædikede ud fra Ordene: „Derom Hæren

Foran den grundlovgivende Rigsforsamling

Stænderforsamlingens Forhandlinger om Valgloven

Lørdag den 4. April 1848 udstedte Kongemindet en kongelig Kudsordning, hvorefter de raadgivende Stænderforsamlinger blev indkaldt for at udvalgte Betænkningen om Sammenlægningen af en Rigsforsamling og om Udskæft til en Valglov for Danmarks af en saadan Forsamling, betegnende Stænderforsamling, samlede i Hovedsag den 28. April, og til kongelig Kommissarius ved denne Samling udstedte Grev V. C. E. Spangsk. Kommissarius forvalgte Forsamlingen Udskæft til Valglov for Rigsforsamlingen gæende ud paa, at denne skulle bestaa af 181 Medlemmer, af hvilke 143 skulde vælges af Kongeriget Danmark og Hertugdømmet Slesvig, medens de 48, derhændt frem kom af en for Pærerne, skulde vælges af Kongen.

For at kunne deltage i Valget krævedes det, at vedkommende havde et bestemt Rigtig, var fyldt 30 Aar, at han ikke havde nydt uretfærdigt Understøttelse af Fællingsmødet, og at han ikke stod i jernagt Tjenesteforhold, medmindre han havde en egen Husstand, Afskedens af Kongevalg i sit Hjemlande stor Udstækning betegnende Ministeriet med Ønsket om at deltage i Forsamlingen en Betænkning, der kunde indvirke beroligende og beroligende paa den maaske forvildede Bevægelse, der havde givet af den første og uvante Udskæft af den almindelige Valgret".

Tscherning.

Den 12. Juni 1848 udstedtes derfor Valglovsudskæft som Lov. Regeringen forudsiktede den Bemærkning, at ligesom de ulidelige Forhold, der da bestod i Slesvig, havde gjort det umuligt at sammenkalde den slesvigske Stænderforsamling til at afgive Betænkning over Udskæft, saaledes vilde de samme Forhold, hvis de fortsattes, gøre det umuligt, at slesvigske Repræsentanter kunde vælges til Medlemmer af Rigsforsamlingen. Da Forsamlingens Genneførelse ikke kunde adskilles derved, havde Regeringen ment, at Sagen kunde ordnes paa den Maade, at en Rigsforsamling sammendledes af de for Kongeriget bestemte 143 valgte Medlemmer i Forbindelse med de af Kongen i et forbeholdt Antal udnævnte Medlemmer, og at Forslaget til Grundlov behandledes i denne Forsamling, men dog saaledes, at den Forfatning, der maatte blive Resultatet, kun var provisorisk. Regeringen havde iverigt i det væsentlige tiltraadt Stænderforsamlingernes Indstillinger ved Valglovens endelige Udformning.

Brud mellem Bondevennerne og de national-liberale

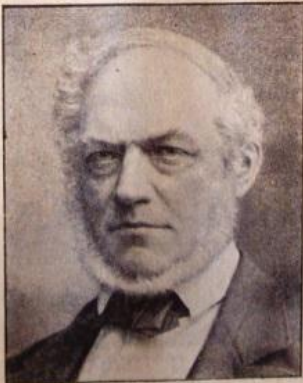
Bestemte om de kongevalgte Medlemmer af Rigsforsamlingen førte

slømmelse er nemlig, erklærede L. A. Hansen, saa ufølgelig og saa farlig for Friheden, at de Mand, som havde kunnet billige den, ikke kunde betragtes som virkeligt folkeligt sindede Mand. "Fædretandet" nævnte hertil, at det ikke kunde betragtes Kongevalg som absolut farligt for Friheden, det kunde tænkes, at de almindelige Valg kunde blive uheldige for Friheden, og at Kongevalg kunde als i Frihedens Interesse.

Debatten om dette Spørgsmaal blev haardt langvarig og heftig. Ogsaa Tscherning deltog i Striden og erklærede, at enhver kunstig tilvejebragt Majoritet var farlig for Repræsentationen. Bestyrelsen for Bondevenneres Bolekab erklærede, at den ikke havde kendt L. A. Hansens første Artikel, før den blev offentliggjort, men Bestyrelsen var i Principet enig med L. A. Hansen.

Den grundlovgivende Rigsforsamling

De første Spor til Partidannelser. Valget til den grundlovgivende Rigsforsamling fandt Sted den 5. Oktober. Ford var gaaet en ret bitter Valgkamp, der hovedsagelig førtes mellem Bondevennerne og de national-liberale. Denne Valgkamp havde, skriver L. A. Hansen i sin Forfatningshistorie, vistnok sin Nytte som vækkende og oplysende for den store Befolkning, men den havde ogsaa en afkrænkende Virkning paa de rolige og mere angstelige Gemtyer. Den lange Tid, der hengik mellem Valglovens Behandling og de nye Valgs Forretning, men

Carl Ploug.

Embedsmændene, Intelligensen, de store Ejendomsbesiddere og Købstadbefolkningen begynde saabent at udtale Misforholdene mod den frie Valglov, og en stærk Fordømmelse led snart fra alle Landets Egne mod Bondevenner og Demokrater, som man kaldte Kommunist og Republikanere.

Vejret var straalende den 5. Oktober 1848, og Valgdeltagelsen var de fleste Steder, navnlig paa Derno, efter Omstændighederne god, navnlig sammendledes med den Mangel paa Interesse, der tydeligt lagde sig for Dagen nogle Aar senere, da Reaktionen havde læget Magten paany. Efter vor Tid opfattelse var Valgdeltagelsen dog kun ringe, gennemsnitlig 33 pCt.

Partier i vore Dages Forstand kendtes ikke. Det hele var meget mere flydende, og der var Medlemmer, som havde deres Gang i flere politiske Klubber. Deltiden delte Rigsforsamlingen i Grupper foruden nogle Løsgængere. Men ret snart begynde der at afdrages sig 3 Partier, nemlig Højre, Centrum og Venstre. Højre talte 54 Medlemmer, Centrum 43 og Venstre 47. Af de kongevalgte havde Højre faaet 21, Centrum 11 og Venstre kun 3. Havde der ingen kongevalgte Medlemmer været, vilde Venstre, hvis man skulde have fordelt Centrum mellem de to Yderfløje, være blevet det største Parti med 57 mod Højres 32 Mandater. Dette viser, at Venstre havde god Grund til at bekæmpe Kongevalgten.

Den 3. Oktober sammenkaldtes Rigsforsamlingen til Møde den 23. Oktober. Der var altsaa hængslet hele 7 Maanedes efter Ministeriets Overtagelse af Landets Styrelse, før

Reaktionens Forsøg paa at udskyde Grundlovssagen

Rigsforsamlingen indleedes paa en historisk Dag — Udgangspunktet for Enevælden

A. F. Krøjer.

Rigsforsamlingens Arbejde indleedes den 23. Oktober med en højtidelig Gudstjeneste i Christiansborg Slotskirke, hvor Biskop Mynster prædikede ud fra Ordene: „Derom Herren ikke bygger et Hus, da arbejder Bygningssmændene forgæves". Derom Herren ikke forsvarer en Stad, da vaager Vægtene forgæves". Kl. 12 aabnede Frederik VII selv Rigsforsamlingen med en Tronrede, i hvilken han erklærede, at han nu foretog et Udskæft til en fri Forfatning, idet han trygt sløede paa, at en endelig Ordning af dette vigtige Anliggende maatte kunne fuldbringes. Skulde dette imidlertid ikke lykkes, vilde Kongen forelægge Forslaget for en ny Rigsforsamling.

ubetydelige Ændringer var indføjede i det oprindelige Udskæft. Efter Forslaget skulde Rigsloven bestaa af Folketing og Landsting, begge fremgaaende af umiddelbare Valg af Folket. Valgret til Rigsloven var enhver ubetrukket Mand, som var fyldt 30 Aar, med mindre han uden at have egen Husstand staaet i personlig Tjenesteforhold, syv eller har været Udenstaaende af Fællingsmødet, som ikke er enten oterget eller tilbagetrukket, er uden af Raadighed over sit Liv og ikke har haft fast Bopæl i et Aar i Kjöbenhavn. Valgbar er end da ogsaa for saavel Udenstaaende enhver ubetrukket Mand, til Folketinget, naar han er fyldt 35 Aar, og til Landstinget, naar han er fyldt 40 Aar. Medlemmerne af Folketinget vælges paa fire Aar, af Landstinget paa seks Aar, og Halvdel af paa hvert fjerde Aar. Medlemmerne af Folketinget faar et ågtiligt Votum, Medlemmerne af Landstinget det samme.

Ved et Tilfælde, der saa ud som en Tanke, holdt den grundlovgivende Rigsforsamling sit første Møde samme Dag, som Rigsraad og Adel i 1660 efter lang Betænkning havde overdraget Frederik den Tredje Danmark som Arvinge, den Overdragelse, hvortil senere Enevælden blev udløst.

Rigsforsamlingens Møder fandt Sted i Højesteretsaal, hvor der paa Gulvet var indrettet en ophejst Plads til omtrent 300 Tilhøreres foruden andre Tilhørspladser i tre dertil indrettede Løjer. Et Trykkeri til Rigslovens Brug blev samtidig anbragt i selve Støttet. Den ny Tid holdt sit Indtog paa Christiansborg.

Op den 24. Oktober foretog Justitsminister Borch-Jensen paa Rigslovens Vegne Udskæft saals til Grundloven og Valgloven.

Den grundlovgivende Rigsforsamling skulde først konstitueres, skønt sig en Forretningsorden og visse Traditioner, som naturligvis gik ind i Færd. Paa Aabningsmødet havde Fædretanden som Udenstaaende og Ministeren opfordret Mynster til som Aabningsord at lade de foreløbige Forhandlinger.

Til Formand valgtes Professor Schouw med 222 Stemmer af de 477 valgte 143. Til Viceformand valgtes Professor H. N. Clausen.

Rigslovens Grundlovsudskæft havde i Tiden forud for Rigsforsamlingens Aabning været Genstand for mange Drøftelser inden for Regeringens Udskæftets Hovedforfatter var Monrad, men ogsaa Lehmann og flere andre havde været Indflydelse, og ikke

Krøgers Forslag om Ubenyttelse faaldt med 100 84, mod 13.

Den 7. November foresatte Krøgers Forslag om, at Rigsforsamlingen skulde udsætte Grundlovslovens Behandling indtil videre. Forslaget blev bekræftet med, at den nye Forfatning jo ogsaa skulde omfatte Slesvig, som paa Grund af den ubønhørlige Væbningskrigs Helligheder var ganske afskåret fra at sende Repræsentanter til Forsamlingen. Der var, sagde Krøjer, ingen Fare for Friheden, og man saaledes, at ingen Skad kunde udskrives udenom Rigsforsamlingen, da var allerede Forfatningsloven skrevet.

5.6.1950

Folkemøderne i Sydsjælland

afholdes Grundlovsdagen Kl. 14,30 paa Brøderup Ungdomsskole, hvor Pastor Hans Magle, Tønder, og Pastor H. Høirup, Ejby paa Fyn, vil tale, og Valdemarsdagen d. 15. Juni Kl. 14,30 paa Munkebakken i Næstved, hvor Højskoleforstander Jens M. Jensen, Aarhus, og Pastor Oluf Olsen, Grundtvigskirken, vil tale. — Alle er velkomne til Møderne.

P. U. V.
KR. BRUUN

Præstø Avis den 31.5.1950

Taler 1: Pastor **Hans Magle**, Tønder
http://da.wikipedia.org/wiki/Hans_Magle

Taler 2: Pastor **Henning Høirup**, Ejby
http://www.denstordanske.dk/Dansk_Biografisk_Leksikon/Kirke_og_tro/Biskop/Henning_H%C3%B8irup

222 betalende voksne deltagere a' 1,50 kr.

Folkemøderne i Sydsjælland

Der holdes i Aar Møder Grundlovsdagen paa Brøderup Ungdomsskole og Valdemarsdagen paa Munkebakken i Næstved.

Præstø.

I ca. 50 Aar har Folkemødeudvalget for Sydsjælland, der blev stiftet af nu afdøde Forstander Dam, Brøderup Ungdomsskole, og Provst Meinertsen, Mern, holdt Møder rundt om i Landsdelen. I de første Aar samledes man i Mogenstrup, og senere flyttedes til Brøderup Ungdomsskole. Præstø og Slotsruinen i Vordingborg, men da Tilslutningen de to sidste Steder i de senere Aar har været for ringe, har man foreløbig opgivet at holde Møder i disse to Byer.

Grundlovsmødet vil derimod som sædvanlig blive holdt den 5. Juni paa Brøderup Ungdomsskole, hvor Pastor Hans Magle, Tønder, og Pastor Høirup, Ejby paa Fyn, vil holde Foredrag.

Disse to Talere er ikke særlig kendt her i Sydsjælland, men det er Mænd, der har et godt Ord at bringe og som

derfor fortjener at samle en stor Tilhørerskare.

Pastor Magle, der i flere Maaneder har opholdt sig i England for at virke for Sydslesvigernes Sag, vil tale om Sydslesvig.

Valdemarsdagens Møde vil i Aar blive holdt paa Munkebakken i Næstved, hvor der vil blive talt af Højskoleforstander Jens Marinus Jensen, nu Aarhus, og den tidligere Sognepræst i Næstved Pastor Oluf Olsen, Grundtvigskirken, og disse to Mænd er begge saa kendt i Sydsjælland, at yderligere Omtale er overflødig.

Udvalget haaber naturligvis, at alle folkeligt, kirkeligt og nationalt interesserede Kredse særlig paa Næstvedegnen vil slutte op om dette Møde, nu da det i Aar forsøgsvis holdes paa Munkebakken. Begge Møderne begynder Kl. 14,30.

Næstved Tidende 2.6.1950

Næstved Tidende den 6.6.1950:

Nu maa Snakken høre op, for nu skal der handles

Ved Grundlovsmødet paa Brøderup Ungdomsskole
talte Pastor Høirup om Grundtvig og Pastor Magle
om Sydslesvig

FOLKEMØDET, der Grundlovsda-
gens Eftermiddag holdtes paa
Brøderup Ungdomsskole, var begun-
stiget af det dejligste Sommervejr, og
de godt 300 Tilhørere, der samledes i
Skolens smukke og idylliske Have,
fik en god Grundlovsdag. Formanden
for Udvalget for Folkemøder i Syd-
sjælland, Red. Kr. Bruun, Præstø,
bød velkommen, og efter Sangen
„Danser, dit Folk er af de smaa“
talte Sognepræst H. Høirup, Ejby
paa Fyn, om

Alvor og Gammen hos Grundtvig

Taleren indledede med at slaa fast,
at Grundtvig ved flere Lejligheder
viste, at han var i Besiddelse af megen
Humor. Hans Lune blev varmere og
bredere med Aarene, og han kunde da
selv smile af sin Ungdoms Bersærker-
gang. Naar han talte Politik, tog man
ham ikke rigtig alvorlig, og saa er
Forholdet dog det, at han mange Gan-
ge gjorde en betydelig Indsats, og bl. a.
var han en af dem, der stod fast, da
Grundloven blev ændret i 1866.

Taleren citerede en Række af
Grundtvigs muntre Bemærkninger
baade om Politik og om mere alminde-
lige Emner, men Alvoren var dog al-
ligevel det fremherskende i hans
Kamp for at rejse Lutherdommen her
i Landet — en Kamp, der førtes saa
skarpt og skaanselsløst, at til sidst
ingen Præst i København vilde lade
ham tale i Kirkerne.

Grundtvig sled sine Bibler omtrent,
som vi slider vort Toj. Ret længe holdt
en Bibel ikke til ham, fordi han særlig
søgte efter et fast Staaed.

Han søgte efter noget at bygge paa,
og da han som luthersk Præst fandt
Lutherdom i Bibelen, gik det op for
ham, at som man raaber i Skoven,
faar man Svar.

Men han fandt ogsaa i Menighedens
Daab og Altergang noget at bygge
paa uden for sig selv. Af den Grund
kastede han dog ikke Vrag paa Bi-
belen, men netop nu fandt han i Skrift-
ordene en udtømmelig Kilde at øse
af til sin Forkyndelse og sin Salme-
digtning.

Han fik Mod til at skrive Skriftet
„Kirkens Genmæle“ mod Professor
Clausen og til med oprejst Pande at
søge sin Afsked som Præst og tage
imod alle de Angreb, der fulgte. I 13
Aar, fra 1826 til 1839, var han uden
Præsteembede, men medens han før
1825 som en ensom Mand søgte i
Bibelen og ofte følte Kristendommen
som en Byrde, blev han i disse Aar
mere frigjort i sin Tale og Digtning.
Han siger selv, at han nu saa det som
en af sine Opgaver at gøre Danmark
glad. Han skrev Bøger, som ingen
dengang gad læse, og derefter samlede

lede han Folkeviser og skrev Sange,
der viser, hvor meget, vi har at værne
i vort Land — det dejlige, forjættede
Land, der aldrig kan arves af den
dovne og lade, men som skal erobres
af hver ny Slægt.

Vi er endnu saa længe efter ikke
færdige med at øse af alt, hvad han
gav os, og jeg tror aldrig, vi bliver
det, men hans største Gave til os var
dog hans Syn paa det folkelige og
kristelige, at der over os findes de
levendes Land.

Vi kan spørge: Trænger vi i Dag til
Grundtvigs Forkyndelse om Hellig-
aandens Gerning, og jeg kan svare
med de Ord, en ung amerikansk Præst
sagde, efter at han i et Aar havde
læst Grundtvig her i Danmark: Kri-
stendom er ikke noget, vi kan have
for os selv af os selv, men for og med
andre, og Grundtvig peger netop hen
til det faste, til det, Gud giver os. Og
det interessante herved er, at denne
Præst sad hjemme i Amerika og læste
Søren Kirkegaard, og igennem dennes
Angreb paa Grundtvig fik han saa
stor Interesse for den store danske
Forkynder og Salmedigter, at han
rejste til Danmark for at læse om
ham i hans eget Land.

Man sang „Herren han har besøgt
sit Folk“, og derefter holdtes en kort
Pause.

Efter denne blev sunget „Du skønne
Land med Dal og Bakker fagre“, og
derpaa talte Sognepræst H a n s M a g l e,
Tønder,

om Sydslesvig

— Jeg vil tro, sagde Taleren, at her
i Dag sidder mange, som nu siger: „Vi
er trætte af at høre og læse om Syds-
slesvig“, for det kan jeg selv blive,
men jeg kan aldrig blive træt af at
høre, læse og tale om Sydsles-
vigerne.

Sydslesvigerne har kun det ene Øn-
ske at komme hjem til Danmark, og
det er Danskernes forkvaklede Styre
gennem Aarhundreder, der er Skyld i,
at de ikke hører til vort Land i Dag,
men de tror paa, at de engang kom-
mer hjem til Danmark. De kæmper
en haard Kamp dernede, fordi det
drejer sig om at være eller ikke være.
De kæmper for deres Jord, for deres
Eksistens og for deres unge. Tyskerne
gør alt for at erobre det hele, men
f. Eks. sagde en ung Mand dernede til
mig: Hvis en ung dansk Pige, der
staar i vor Ungdomsforening, bliver
gode Venner med en ung Tysker, slet-
tes hun straks af vor Medlemsbog, og
det samme sker naturligvis, hvis en
ung dansk Mand faar en tysk Ven-
inde“. Det er haardt, men det er maa-
ske nødvendigt, fordi der kæmpes for
Livet. I tidligere Tider kendte man i
Sydslesvig intet til Forholdene i Dan-
mark, men nu ved man meget, fordi
Beboerne er vaagnet til national Be-
vidsthed.

Det bedste Bevis paa, at Sydsles-
vigerne ønsker at komme hjem til
Danmark, er, at der nu er ca. 14.000
Skolebørn og 80 Skoler i Sydslesvig —
og mange af disse Børn ønsker bræn-
dende at komme paa Sommerferie til
Danmark — er der ikke nogle af mine
Tilhørere, der har Hjerte- og Husrum
for et lille sydslesvigsk Skolebarn?
I de første Aar efter Befrielsen byg-
gede vi Træbarakker til Skoler, men
nu bygges der Stenskolet, og det be-
tyder, at Sydslesvigerne virkelig tror
paa, at de kommer hjem til Danmark,
og hvis Tyskerne stadig lukker deres
Kirker for danske Præster, maa vi
ogsaa til at bygge Kirker for de dansk-
sindede Sydslesvigerne.

Men hvis Haabet skal gaa i Opfyl-
delse, da maa der Oplysning og endda
megen Oplysning til. I England ved
man bogstavelig talt intet om Dan-
mark og Sydslesvig, og det er England
og vore andre allierede, der skal hjælpe
os.

Men indtil i Juni 1948 anede Under-
husmedlemmerne intet om Sydslesvig
— det Spørgsmaal blev udelukkende
ordnet fra Udenrigsministeriet. Det
Forhold er dog ændret, idet flere Un-
derhusmedlemmer nu af og til taler
i Parlamentet om Sydslesvig, og naar
nogle i Dag spørger, om Sydslesvig
har politiske Muligheder for at kome
hjem til Danmark, vil jeg svare
afgjort ja. Muligheden er der i hvert
Fald, saa længe der ikke er sluttet
Fred med Tyskland. Der er stadig en
Chance, hvis den danske Regering og
Rigsdag er vaagne, og vi har kun det
at gøre at forlange af Regeringen, at
nu skal den holde op med at snakke,
for nu skal der handles. (Stærkt Bl.
fald).